

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ VE ETİK KURUL YÖNERGESİ

(31.10.2024 tarih, 2024/24 sayılı Senato Kararı ve 31.10.2024 tarih, 2024/24 sayılı Mütevelli Heyet Kararı ile onaylanmıştır.)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu yönergenin amacı, Doğuş Üniversitesinde yapılacak olan bilimsel araştırma, yayın, eğitim-öğretim ve birimler/bireylerarası ilişkilerde etik ilkelere uyulmasını sağlamak, mevcut ilke ve kurallar doğrultusunda görüş bildirmek, gerektiğinde yeni görüş oluşturmak, bunların uygulamalarına ait ilkeleri saptamak amacıyla kurulan Etik Kurulunun yapısı, görevleri ve çalışma usullerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönerge,

- Üniversite mensupları tarafından yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,
  - Üniversite mensuplarının yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın ve yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayımla ilgili yayın etiği sorunlarını,
  - Üniversitenin her çeşit desteğinden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvuran öğretim elemanları veya araştırmacı kişi ve kuruluşlarla ilgili akademik etik konularının değerlendirilmesi işlemlerini,
  - Lisansüstü eğitim sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,
  - Üniversitede eğitim ve öğretim süreçlerinde ortaya çıkan etik sorunları,
  - Üniversitenin topluma hizmet ve toplumsal sorumluluklarının söz konusu olduğu durumlarda ortaya çıkan etik konuları,
  - Üniversitenin paydaşlarıyla ilişkilerinde ortaya çıkan etik sorunları,
  - Üniversitenin farklı birimleri ve çalışanları arasındaki ilişkilerde ortaya çıkan etik sorunları,
  - Etik Kurulunun yapısı, görevleri ve çalışma biçimini,
  - Etik Kurula başvuru ve etik değerlendirme süreçlerine ilişkin konuları
- kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu yönergenin temel dayanağı, evrensel hukuk kuralları bağlamında öncelikle İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve Ülkemizin de taraf olduğu diğer çok taraflı uluslararası belgelerde belirtilmiş olan temel hak ve hürriyetler ile Etik değerlerdir. Yönerge; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 14'üncü, 42'inci ve 65'inci maddeleri, Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, 26 Aralık 2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği" esas alınarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu yönergede geçen,

- Üniversite: Doğuş Üniversitesini,
- Üniversite Mensupları: Üniversite ve bağlı birimlerde tam ve yarı zamanlı çalışmakta olan akademik ve idari personel ile bu Yönerge konularıyla sınırlı olarak öğrencileri,
- Paydaşlar: Üniversitenin görevleri ve faaliyetleri bakımından kurumla bağlantıda bulunan gerçek ve tüzel kişileri,
- Rektör: Doğuş Üniversitesi Rektörünü,
- Senato: Doğuş Üniversitesi Senatosunu,
- Yönetim Kurulu: Doğuş Üniversitesi Yönetim Kurulunu,

- g) Birim: Doğuş Üniversitesine bağlı bütün idari ve akademik birimleri,
- h) Kurul: Doğuş Üniversitesi Etik Kurulunu,
- i) Başkan: Doğuş Üniversitesi Etik Kurul Başkanını,
- j) Üye: Etik Kurul Üyesini,
- k) Etik: İnsan yaşamını ilgilendiren bilimlerde yapılabilecek hareketlerin sınırlarını, davranışın öncesinde yol gösterici ve sınırlayıcı kurallar topluluğunu ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel Etik İlkeler ve Diğer Hususlar

Temel Etik İlke ve Değerler

MADDE 5 – (1) Genel Etik İlkeler;

- a) İnsana, insan haklarına ve özgürlüklerine saygı temel ilke kabul edilir.
- b) Hizmet sunumu açısından ihtiyaç duyulmadıkça anadil, köken, renk, bedensel özellikler, cinsiyet, cinsel yönelim, siyasi düşünce, inanç, din, mezhep ve benzeri özellikleri araştırılmaz, sorgulanmaz ve bu özellikler nedeniyle kişiler arasında ayırım yapılmaz, hizmet sunumunda adil davranılır.
- c) Dürüstlük, doğruluk ve açıklık esastır.
- d) Üniversitede özgür tartışma ortamı sağlanır. Şiddet, nefret, öfke, hakaret ve iftira içermemek koşuluyla ifade özgürlüklerine saygı gösterilir.
- e) Üniversite personeli görevini sorumluluk bilinciyle, mesai arkadaşlarına saygılı ve dayanışma içinde yerine getirir.
- f) Kurum, hizmetler, hizmet sunulanlar ve genel olarak toplumsal problemler sahiplenilir, yürütülen görevler sırasında katkı sağlamak üzere istekli davranılır.
- g) Görevler amacına uygun olarak nitelikli bir şekilde yapılır. Göreve ilişkin bütün faaliyetlerde, tutum ve davranışlarda Üniversitenin saygınlığının korunmasına özen gösterilir.
- h) Doğaya, doğal hayata ve topluma karşı duyarlılık gösterilir,
- i) Alınan kararlarda, faaliyetlerde ve sunulan hizmetlerde genel kamu menfaati ve insanlık yararı göz önünde tutulur.
- j) Kişisel görüşler üniversite adına ve üniversiteyi bağlayıcı biçimde ifade edilmez, yanıltıcı açıklamalar yapılmasından kaçınılır.
- k) Üniversitenin olanakları kişisel çıkarlar için kullanılmaz, kaynakların hizmet gereklerine uygun şekilde yerinde ve tasarruflu kullanılmasına özen gösterilir.
- l) Üniversitedeki görev ve yükümlülüklerini aksatan ya da çelişen üniversite dışı etkinliklere katılmaktan kaçınılır.
- m) Akademik ya da mesleki nitelikler nedeni ile yer alınan program, etkinlik gibi aktivitelerde üniversite isminin hak ettiği şekilde duyurulması için özen gösterilir.
- n) Meslektaşlarının ve öğrencilerin etik özensizliklerinde gerekli uyarıları yaparak, farkındalığın gelişmesine katkı verilir, etik ihlaller yetkili makamlara bildirilir.
- o) Kişisel veri kapsamında yer alan verilerin kaydedilmemesi veya paylaşılmaması hususunda azami hassasiyet gösterilir ve bu konuda gerekli kişisel ve kurumsal tedbirler alınır.
- p) Hizmet ilişkisi içinde olunan kişi ya da kurumlardan kanaat, karar ya da davranışların etkilenmesine yol açabilecek hediye ya da ikram kabul edilmez. İş veya hizmet ilişkisi içinde olunan kişi ya da kurumlarla borç ya da alacak ilişkisi kurulmaz.

(2) Üniversitede aşağıdaki temel ilke ve değerler esastır;

- a) Üniversite, tüm üyelerinin bireysel onurunu ve kimliğini, mesleki saygınlığını tanır. Bilim ve teknoloji, sanat, araştırma, yayın, eğitim-öğretim, hizmet ve toplumla ilişkilerde üniversite yaşamının ve akademik faaliyetin evrensel etik ilkelerinin en vazgeçilmez değerler zinciri olduğuna inanır. Dürüstlük, insan onuruna, emeğine ve insan haklarına saygı, adalet, akademik özgürlük, sorumluluk, güvenilirlik, bilimsel kuşkuculuk, eleştirel bakış, yeni kavramlara açık olma, koruma, çevreye, doğaya ve canlı haklarına duyarlılık bu ilkelerin temelini oluşturur.

b) Bilimsel araştırmalarda bilimsel disipline bağlılık, tarafsızlık, yaşam ve çevreye saygı, zarar vermeme, olası zarar ve riskler konusunda tüm ilgilileri bilgilendirme, araştırmalara zgr irade ile katılma, insan ve topluma karşı sorumluluk gibi etik ilkelere uyum esastır.

c) Yayınlarda intihal, uydurmacılık, çarpıtma, yayın tekrarı, dilimleme, hayali yazarlık, araştırmayı destekleyen kişi ve kurum kuruluşları belirtmemek, insan ve hayvan üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarda hasta haklarına saygı göstermemek, hakemlik değerlendirmelerinde bilgiyi yayınlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak, araştırma için sağlanan kaynakları amaç dışı kullanmak, dayanaksız-yersiz ve kasıtlı etik ihlali suçlamasında bulunmak gibi etik ihlallere yol açılmaması etik anlayış ve olgunluğun gereğidir.

d) Toplum ve insanlığa karşı sorumluluklarda; bilimsel ve sanatsal çalışmaların, fikri mülkiyet ve kullanım hakları saklı kalmak koşuluyla insanlığın ortak malı olması nedeniyle araştırma ve sanatsal çalışmaların içeriğinin toplum, insanlık yararını ilgilendiren hiçbir bölümü gizlenemez, değiştirilemez, arpıtılamaz ve yasaklanamaz.

e) Eğitimde; ğretim elemanları profesyonellik, sorumluluk, adalet, eşitlik ilkeleri çerçevesinde etkili ve güvenli bir eğitim ortamı sağlamak, tarafsız ve nesnel değerlendirme yapmak durumundadır.

f) Yerleşeke yaşamında; yönetimde, ynetilmede, bireylerin ve ürünlerin değerlendirilmesinde, sınavlar, jüri yelikleri, performans ve başvuruların değerlendirilmesinde, hakemlik ve editrlkler gibi bireysel ve kurumsal ilişkilerin yürütülmesinde, niversite'nin temsil edildiği her ortamda ve kamuya açık diğer hizmet ve etkinliklerin yerine getirilmesinde tüm personel ve öğrenciler temel etik ilke ve kuralları benimser.

Yönetim etiği ilkeleri

MADDE 6 - (1) niversite yöneticileri aşağıdaki etik ilke ve kurallara uyarlar;

a) Yönetimde birlikte yönetim anlayışına göre hareket edilir. Görev ve sorumluluklar dayanışma içinde paylaşılır. Çalışanların karar alma süreçlerine katılmaları sağlanır.

b) İlgili mevzuatta belirtilen hükümler hariç olmak üzere personel arasında ayırım yapılmaz.

c) ğretim elemanlarının ve idari personelin yönetimle ilgili konularda ve uygulamalarda, katıldıkları kurullarda ve toplantılarda ceza korkusu duymadan görüşlerini özgürce belirtmelerine destek verilir ve görüşleri saygıyla karşılır.

d) Nüfuz ve güç kullanma, özlük haklarını engelleme gibi baskı yöntemleri uygulanmaz ve uygulayanlar hakkında gerekli yasal süreç başlatılır.

e) niversitenin bütün kurul ve komisyon toplantılarında alınan kararlara önem verilir ve bu kararlar uygulamaya konulur.

f) Akademik zerkliğin gerçekleşmesi için çalışılır. Akademik zgrlk, farklı düşünce ve görüşlerin bir arada yaşayabilmesi niversite yaşamının temel değeri olarak görülür.

g) Bilimsel faaliyetler desteklenerek özendirilir. Akademik liyakate, deneyim ve emeğe saygı gösterilir.

h) ğretim elemanlarının atama ve yükseltme başvurularının değerlendirilmesinde, Senato tarafından kabul görmüş akademik performans ltleri esas alınır. Üniversiteye ğretim elemanı ve idari personel alımları ile bu kişilerin yükseltme ve atamalarında bilimsel standartların dışına çıkılmaz. Akademik kadro ilanlarında aranan özel nitelik tariflerinde liyakat kuralının ihlal edilmemesine zen gösterilir.

i) ğretim elemanları ve idari personelin kurum içi ya da kurum dışı grevlendirilmelerinde eşitlik ve hakkaniyet ilkelerine göre hareket edilir.

j) ğretim elemanlarının ders yüklerinin uzmanlık alan ve yetkinlikleri göz önünde bulundurularak eşitlik ve hakkaniyet ilkelerine göre dağıtılması sağlanır, bunu yaparken kamu yararı gözetilir.

k) ğretim elemanlarının yurt içi veya yurt dışı bilimsel faaliyetlere katılımlarında ve desteklenmelerinde adalet ve liyakat ilkelerine göre hareket edilir.

l) ğretim elemanlarına, idari personele ve öğrencilere hiçbir çıkar doğrultusunda yönlendirme yapılmaz. Öğretim elemanları, idari personel ve öğrenciler yasalarca verilmeyen görevleri yapmaları için zorlanmaz.

m) niversite ğretim elemanlarının ve idari personelin kişisel onuru ve mesleki saygınlığı gözetilir.

n) Taciz, bezdirme ve yıldırma (mobbing) gibi etik dışı davranışların akademik yaşamın dışında kalması için eğitim, bilinçlendirme, bilgilendirme amacıyla bütün gerekli tedbirler alınır. Bu tür davranışlara maruz kalanların hakları korunur.

o) Üniversite kaynaklarının kullanımında ve işlerin yürütülmesinde şeffaf ve hesap verebilir şekilde davranılır.

p) Etik Kurul'un bağımsız bir şekilde çalışabilmesi için uygun koşullar sağlanır. Kurul kararları hakkaniyetle uygulanır. Etik dışı tutum ve davranışlara sessiz kalınmaz.

q) Siyasi kurum ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerde tarafsızlık ilkesine riayet edilir.

r) Öğretim elemanlarının bilimsel ve sanatsal çalışmalarından, araştırma ve yayınlarından doğan yasal haklarının korunmasına dikkat edilir.

Eğitim ve öğretime ilişkin etik ilkeler

MADDE 7 - (1) Üniversite öğretim elemanları eğitim ve öğretim hizmetinin sunulmasında aşağıdaki etik ilke ve kurallara uyarlar;

a) Yetkili kurullar tarafından onaylanan program içeriklerine uygun olarak ve belirlenen saatlerde derslerini verirler.

b) İlke olarak ders programlarında belirlenen yer ve zamanda derslerinde bulunurlar. Mecburi durumlar dışında derslerini başka bir kişiye yaptırmazlar. Verdikleri dersler için bir ders planı hazırlar ve bunu öğrencilerin erişimine açarlar.

c) Engelli öğrencilerle ilgili olarak mevzuatın öngördüğü destek ve yardımı sağlarlar.

d) Öğrencileri araştırmaya, soruşturmaya ve öğrenmeye teşvik edici ve cesaretlendirici bir ortam hazırlarlar. Öğrencilerine değer verir, öğrencilerin farklı görüş, düşünce ve önerilerini saygıyla karşılarlar.

e) Öğrencileri mesleğin ya da disiplinin temel değer ve ilkelerini öğrenmeye, fikirlerini serbestçe ifade etmeye ve bağımsız düşünmeye teşvik ederler.

f) Öğrencilerin çalışmalarını ve performanslarını adil ve tarafsız olarak dürüstçe değerlendirirler. Değerlendirmeleriyle öğrencilerin öğrenmelerine katkıda bulunur, zamanında ve yapıcı geri bildirimler sunarlar.

g) Öğrencilerin sınavlarını ve çalışmalarını zamanında değerlendirir ve duyururlar. Öğrencilerin derslerden aldıkları değerlendirme ve notları, mahkeme kararı veya öğrencinin yazılı izni olmadıkça üçüncü kişilere açıklamazlar.

h) Öğrencilerin öğrenme özgürlüklerini korurlar. Öğrenme haklarına zarar verecek uygulamalara izin vermezler. Öğrencilerin derslerle ilgili değerlendirmelerini dikkate alırlar.

i) Yasal olarak açıklanması gerekenler dışında, öğrencilerin özel-kişisel bilgilerine saygı gösterir ve bu bilgileri gizli tutarlar. Kişisel çıkarları için öğrencileri istismar etmezler.

j) Öğrencilere referans mektubu verirken adil ve nesnel davranırlar.

k) Öğrencileriyle profesyonellik sınırlarını aşacak kişisel yakınlık ve ilişki kurmazlar. Tüm öğrencilere eşit davranırlar. Baskıcı, aşağılayıcı, rahatsız edici davranışların, tacizin, istismarın, şiddetin hiçbir biçimini onaylamaz, bu tür tutum ve davranışlardan haberdar olmaları halinde durumu yetkili makamlara (Dekanlık/Müdürlük ve/veya Rektörlük Makamına) bildirirler.

l) Öğretim verdikleri alanda öğrencilerin güncel ve kaliteli eğitim alabilmeleri için araştırma yaparak uzmanlıklarını sürekli geliştirirler.

m) Öğrencilerin farklı yeteneklere ve özelliklere sahip olduklarını kabul ederler. Her bir öğrencinin entelektüel ve kişisel gelişimine katkıda bulunmaya çalışırlar.

n) Öğrencilerin yüksek mesleki etik değerlerle yetişmeleri ve çok yönlü gelişmeleri için davranışları ile örnek olurlar.

o) Öğrencilerin birbirlerine ve öğretim elemanlarına saygılı davranmalarını teşvik ederler.

p) Öğrencileri öğrenmelerini engelleyebilecek ya da sağlıklarına ve güvenliklerine zararlı olacak ortamlardan korumaya özen gösterirler.

q) Öğrencilerinden herhangi bir hediye kabul etmezler.

r) Öğrencileri kendi kitaplarını ya da benzeri yazılı veya görsel çalışmayı, yardımcı araç-gereçleri satın almaya zorlamazlar. Tezi, notu ya da puanı baskı aracı olarak kullanmazlar.

s) Danışmanlık görevlerini öğrenciler arasında ayırım yapmadan, titizlikle yerine getirirler. Öğrencilerin problemlerinin çözümüne katkıda bulunurlar.

Akademik etik ilkeleri

MADDE 8 - (1) Üniversite akademik personeli aşağıdaki etik ilke ve kurallara uyar;

- a) Akademik alanda kendilerini sürekli geliştirirler.
- b) Tüm bilimsel çalışmalarında akademik dürüstlüğü korurlar.
- c) Diğer bilim alanlarını karalayıp küçümsemezler.
- d) Mesleki kararlarını ya da davranışlarını değiştirebilecek ya da etkileyebilecek herhangi bir ödülü, hediye veya başlığı kabul etmezler.
- e) Uzmanlık alanına girmeyen konularda hakemlik, proje araştırmacılığı, bilirkişilik, sınav, tez, atama veya yükseltme jüri üyeliği yapmazlar.
- f) Kendisiyle çıkar çatışması ya da çıkar ilişkisi bulunan kişilerle ilgili atama, yükseltme ve değerlendirme jürilerinde görev almazlar, hakemlik ve bilirkişilik yapmazlar.
- g) Toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve entelektüel kapasitesinin geliştirilmesinde, topluma hizmette etkin bir rol oynamak için çaba harcarlar. Topluma yönelik açıklamalarında bilimsel bulgular ile kişisel görüşlerini birbirinden ayırırlar.
- h) Herhangi bir idari konu ile ilgili beyanda bulduklarında, kendi görüşleri ile Üniversite'nin kurumsal görüşleri arasında ayırım yapmada dikkatli davranırlar.
- i) Ülkenin bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönden ilerlemesini ve gelişmesini ilgilendiren sorunları öğretim ve araştırma konusu yapar, sonuçlarını toplumun yararına sunar, düşünce ve önerilerini toplumla paylaşırlar.

Bilimsel araştırma ve yayım etiği ilkeleri

MADDE 9 – (1) Üniversite öğretim elemanları bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerinde aşağıdaki etik ilke ve kurallara uyarlar;

- a) Bilimsel araştırmada bilimsel disipline bağlılık, yansızlık, geçerlilik, yaşama saygı ve zarar vermeme, olası zarar ve riskler konusunda tüm ilgilileri bilgilendirme, araştırmalara özgür irade ile katılma, akademik özgürlük, insana ve topluma sorumluluk gibi temel ilkeler esastır.
- b) Araştırmanın tasarımı ve yürütülmesinde yeterliliğe sahip olmak, araştırmanın yapılışı ve bulguların analizi sırasında öz eleştiri yapmak, dürüstlük ve şeffaflığı korumak, aynı konuda araştırma yapmış ve yapmakta olanların çalışmalarına saygılı olmak esastır.
- c) Bilimsel bir çalışmanın, araştırma yöntemine ve araştırma etiğine uygun olması için araştırmaya başlarken, araştırma sürecindeki görev ve yayınlarda oluşan tüm hakların dağılımı belirlenir.
- ç) Başkalarına ait, görüş, yöntem ve kavramlar, bilimsel atıf kurallarına uygun olarak kaynak gösterilir. Veri toplanması ve analizi için kullanılan bütün kaynak (elektronik olanlar dâhil) ve yöntemler çalışmada sunulur. Kaynağı unutulmuş verilerin kendi fikri gibi kullanılmasından kaçınılır.
- d) Araştırma sonuçlarını raporlarken açık ve dürüst davranılır. Araştırmaya katılan herkesin katkısı görünür kılınır. Çalışmaya gerçekten katkıda bulunmuş olan kişilerin isimleri, katkılarına göre, yazar olarak ya da teşekkür ederek belirtilir.
- e) Bilimsel yayınlarda, yayının içindeki bilgilerin doğru ve tam olması, yayının kasıtlı olarak eksik bilgi içermemesi temel kural olarak kabul edilir. Bilgilerin üretimi ve geliştirilmesi aşamalarında bilimsel etiğe uygun davranılır. Sadece bilimsel sistematik içinde geliştirilen ve derlenen bilgiler ve veriler yayınlanır.
- f) Yayının içeriğinin yansız olması için özen gösterilir. Kişisel çıkar ve/veya ticari kazanç sağlanması, siyasi görüşlerin dayatılması amacıyla veya benzeri nedenlerle araştırma verileri ve sonuçları değiştirilerek yayım yapılmaz.
- g) Başkasına ait yazılı, basılı ve elektronik ortamdaki bir eser ve sanatsal uygulama olduğu gibi veya bir bölümü alınarak bilimsel yayım kurallarına uygun bir biçimde atıfta bulunulmadan kendi eseri gibi sunulmaz. Bulgular, sanatsal uygulamalar bunların alıntı olduğunu açıkça gösterecek şekilde (yazı tipini değiştirerek, italik yazarak, tırnak içinde göstererek, metin içinde işaretleyerek, dipnot ya da kaynakçada belirterek) belirginleştirilmeden kullanılmaz. Bilgi ve düşünceler, uygulamalar farklı kullanılarak veya farklı cümleler kurularak değiştirilip kendi fikri gibi gösterilmez.

h) Yukarıda adı geçen ve Tübitak'ın sınıflandırdığı tüm etik ihlallerine (Uydurma, Çarpıtma, Aşırma, Duplikasyon, Dilimleme, Destek belirtmeme, Yazar adlarında değişiklik yapmak gibi) karşı yazarlar doğrudan önlem almak zorundadır. Her bir akademik yayın, o yayında ismi geçen tüm yazarların sorumluluğu altındadır.

Bilimsel değerlendirmeye ilişkin etik ilkeler

MADDE 10 - (1) Üniversite öğretim elemanları bilimsel değerlendirmelerde aşağıdaki etik ilke ve kurallara uyarlar;

a) Bilimsel değerlendirme ve jüri üyeliği, editörlük, bilirkişilik, hakemlik ve benzeri görevlerde bağımsız, dürüst, önyargısız ve tarafsız davranırlar.

b) Gizlilik ilkesine riayet ederler.

c) Bilimsel değerlendirmelerde açık ve şeffaf olur, değerlendirmelerini gerekçeli olarak açıklarlar.

ç) Değerlendirme plan ve süresine riayet ederler. Değerlendirme yaparken yapıcı geri bildirim ve önerilerde bulunur, eser sahibini rencide edici ifadelerden kaçınırlar.

d) Hakemlik yapılan bilimsel çalışmalar üzerinden fikir hırsızlığı yapmak suretiyle görevlerini kötüye kullanmazlar.

e) Hakem belirlemelerinde bilimsel ölçütlerin dışına çıkmazlar.

f) Aralarında çıkar ilişkisi ya da çıkar çatışması bulunan kişilerle ilgili bilimsel yayınların değerlendirme jürisinde hakem olarak görev almazlar.

Öğrencilerden Beklenen Etik Davranış İlkeleri:

MADDE 11- (1) Üniversite öğrencileri;

a) Üniversitenin işleyişi açısından belirlenen ve kendisi ile ilgili olan mevzuat, düzenleme, kural ve kararları bilir, bu çerçeveye uygun ve zamanında üzerine düşen sorumlulukları yerine getirir.

b) Bölümün, fakültenin veya üniversitenin talep ettiği bilgileri veya evrakları doğru ve zamanında verir.

c) Üniversite yönetimi tarafından eğitim, araştırma ve diğer hizmet alanlarında süreçleri iyileştirmek amacıyla öğrencilerin katılımına yönelik tanımlanan rolleri benimser.

d) Akademik ve idari personelin, derslerin, fiziksel sosyal, kültürel ve sportif hizmetlerin değerlendirilmesinde adil, dürüst ve nesnel davranır.

e) Diğer öğrencilerin kişiliğine ve düşüncelerine saygı gösterir, saygılı, dürüst, adil ve olgun tutum sergiler.

f) Öğrenci olarak sahip olduğu statü, imkan ve hakların başka kişiler tarafından kullanılmasına sebep olacak bir tutum içerisinde olmaz.

g) Üniversite bünyesinde sürdürülen her türlü eğitim-öğretim, araştırma, kültür, sanat ve spor etkinliğini veya sosyal hizmetlerin yürütülmesini engelleyecek davranışlardan kaçınır.

h) Çalışanlar ya da öğrenciler arasında ırk, anadil, din, cinsiyet, milliyet, medeni hal, siyasi görüş, dini inanç, sosyal veya kültürel geçmiş ya da fiziksel engel gibi özellikler nedeniyle ayrımcılık yapmaz.

i) Verilen ödev, proje, uygulama ve benzeri değerlendirme çalışmalarını kendisi yapar, başkası tarafından hazırlanan ödev, proje gibi raporları ya da fikirleri kendine ait gibi göstermez, ortak yürütülen çalışmalarda katkısını olduğundan fazla gösterecek bir tutum içinde olmaz.

j) Öğretim elemanlarının profesyonel kararlarını ve davranışlarını etkileyebilecek ya da etkileme görüntüsü verebilecek herhangi bir hediyeyi veya ikramı akademik ya da idari personele vermez.

k) Çevrimiçi uygulamalar dahil, sınav, ödev, proje, rapor, diploma çalışması, bitirme ödevi, tez ve benzeri her türlü ölçme ve değerlendirme uygulamasında kopya çekmek veya vermek anlamına gelen tutum, davranış veya girişimden uzak durur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Etik Kurulun Yapısı ve İşleyişi

Etik Kurulun Yapısı

MADDE 12 – (1) Etik Kurul;

a) Üniversitenin ilgili bilim alanlarında görev yapan profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından iki yıllık süreyle Rektör tarafından seçilen ve Senato tarafından onaylanan en az yedi üyeden oluşur.

b) Belirlenen kurul üyeleri hakkında etik ihlalinde bulduklarına dair kesinleşmiş bir adli veya idari karar bulunmamalıdır.

c) Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden seçilebilir. İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya en az altı ay süreyle izinli olan üyenin, üyeliği kendiliğinden sona erer. Herhangi bir nedenle boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye seçilir.

d) Ayrıca Rektör tarafından, Hukuk Müşavirliği'nden görevlendirilen bir avukat da hukuki destek vermek üzere, oy hakkı ve imza yetkisi olmaksızın Kurul toplantılarına katılabilir.

Etik Kurulun Görev ve Sorumlulukları

MADDE 13 – (1) Etik Kurul;

a) Üniversitenin akademik ve idari birimlerinde bilim, yayın, eğitim-öğretim ve hizmet faaliyetleri ile Üniversitenin toplumla ilişkilerinde ortaya çıkan Etik sorunlarda, Etik ilke ve kurallar doğrultusunda, yeterli ve inandırıcı kanıtlara dayalı değerlendirme yapar ve görüş bildirir,

b) Yeni ve yerleşmemiş yöntem ve teknolojilerin uygulanması gerektiğinde yeni ilke ve kurallar oluşturur,

c) Etik ilke ve kuralların uygulanma yöntemlerini belirler,

d) Üniversitede temel alınacak Etik ilkeleri ve politikaları geliştirir,

e) Üniversitede Etik yaşam kültürünün yaygınlaşması ve Etik duyarlılık kazanılması için araştırma, yayın ve hizmet etiği eğitimi ve benzeri çalışmaları düzenler,

f) Üniversitede ortaya çıkan Etik sorunları değerlendirerek gerektiğinde uzman Etik kurulları ya da Alt Komisyonlar oluşturulması için Rektörlüğe öneride bulunur,

g) Hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş verdiği tüm Etik konular ve sorunlarda gizlilik içinde çalışır ve ilgili tüm bilgi ve belgeleri saklı tutar,

h) Üniversite birim ve görevlilerinin Etik ilke ve standartlara aykırı tutum ve davranışlarda bulunduğu tespit halinde uygulanacak yaptırımları belirler. Etik dışı tutum ve davranışın TCK kapsamında suç unsuru olduğu kanaatine varıldığında, gereği yapılmak üzere Rektörlük Makamına bildirir,

i) Yapılan ihbar ve şikâyetin; ilgiliyi mağdur etmek amacıyla ve uydurma bir suç isnadı vb. davranışlarla, Türk Ceza Kanunu kapsamında açıkça suç tanımları içerisinde olduğu anlaşılan bireylerin isim ve davranışlarını, gereği yapılmak üzere Rektörlük Makamına bildirir.

Etik Kurulun Çalışma Biçimi

MADDE 14 – (1) Etik Kurulun çalışma düzeni aşağıda tanımlandığı gibidir:

a) Etik Kurulca incelenecek konular ve değerlendirilecek dosyalar, Etik Kurula Rektör tarafından havale edilir.

b) Etik Kurul, başkanın çağrısıyla gündemi görüşmek üzere yılda en az 2 defa ve üye sayısının en az üçte ikisinin katılımı ile toplanır. Üyeler çekimser oy kullanamaz. Gerektiğinde başkanın çağrısı ile olağanüstü toplantı yapılabilir. Kurulun görüşmeye aldığı konu Etik Kurul üyeleri hakkında ise, ilgili kurul üyesi kurul toplantılarının bu kısmına iştirak edemez.

c) Kurul, değerlendirmelerini dosya üzerinden yapar; gerektiğinde ilgili bireylerden yazılı ya da sözlü bilgi alır. Hakkında Etik ihlali başvurusu bulunan bireylere Etik Kurul önünde savunmalarını yapma hakkı tanınır. Savunma hakkının kendilerine bildirildiği tarihten itibaren 15 gün içinde yanıt vermeyen bireyler savunma haklarından vazgeçmiş sayılırlar. Bu durumda Etik Kurul eldeki mevcut bilgi ve kanıtlara dayalı olarak değerlendirme yapar ve görüş bildirir.

d) Etik Kurul inceleme ve değerlendirmeleri sırasında başka kurum ve kuruluşlarla yapması gereken yazışmaları Rektörlük aracılığıyla yapar.

e) Etik Kurul, başvuruları yalnızca Etik yönleriyle ele alır ve değerlendirir. İnceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirdelere, yerleşik Etik ilke ve kurallara dayanır.

f) Başkan, Etik Kurulun inceleme ve değerlendirmesine sunulan her dosya için üyelerin görüşleri doğrultusunda, üyeler arasından bir raportör görevlendirir. Etik Kurul, gerektiğinde, konu ile ilgili uzmanları da, görüşlerine başvurmak üzere toplantılarına davet edebilir ya da uzmanlardan oluşan bir alt kurul

oluşturabilir. Bu uzmanlar ya da alt kurullar Etik Kurul tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını, belirlenen süre içinde tamamlayarak hazırladıkları raporu, Kurula sunarlar. Yapılan görüşmeler sonucunda, üye tam sayısının yarısından bir fazlasıyla alınan gerekçeli karar Rektörlük Makamına sunulur.

Kurula Başvuru Şekli

MADDE 15 – (1) Kurula başvurular, Rektörlük Makamına yazılı olarak dilekçeyle yapılır. Kurul tarafından incelenecek konular ve değerlendirilecek başvurular, Kurula Rektör tarafından havale edilir. Yapılan başvurularda, bir dilekçede mevzuat gereği bulunması gereken unsurlar aranır. Dilekçe ekinde ayrıca, başvuru dosyasına uygun bilgiler yer almalıdır. Eksik dilekçeler tamamlanması için ilgiliye iade edilir. Başvuranın kimlik bilgileri gizli tutulur. Dilekçenin Etik Kurula ulaştığı andan itibaren en geç 30 gün içinde değerlendirilmeye başlanması gerekir.

MADDE 16 – (1) Araştırma ve anket çalışmaları için Etik Kurul başvuruları, her yılın başında belirlenen ücretin ilgili banka hesabına yatırılması şartıyla değerlendirilmeye alınır. Ancak, Doğuş Üniversitesi akademik personeli ve öğrencileri tarafından yapılan başvurular herhangi bir ücret ödemesinden muaf tutulmaktadır. Başvuruların değerlendirme sürecine alınabilmesi için gerekli belgelerle birlikte ödeme dekontunun eksiksiz şekilde ibraz edilmesi gerekmektedir.

Sorumluluk

MADDE 17 – (1) Etik Kurulun olumlu veya olumsuz görüşüne karşın yasal sorumluluk, araştırmayı yapan araştırmacılara aittir. Etik Kurul kararları danışma niteliğindedir. Hiçbir zaman yasal bağlayıcılık gücü yoktur. Kurul, vermiş olduğu kararlardan dolayı herhangi bir cezai, hukuki ve tıbbi sorumluluk altına girmez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 18 – (1) Bu yönerge, Doğuş Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 – (1) Bu yönerge hükümlerini Doğuş Üniversitesi Rektörü yürütür.

Doğuş Üniversitesi Etik Kurul Başvuru Dosyası

EK 1: Başvuru Dilekçesi

Etik Kurul Onayı Tarama Formu / Başvuru Formu

Bilgilendirilmiş Onam Formu (18 yaş altı için ebeveyn onam formu)¹

Sosyodemografik Bilgi Formu

Kullanılacak Ölçeklerin Birer Kopyası²

Bilimsel Dayanak Oluşturan Temel Kaynaklar

EK 2: Ödeme Makbuzu (Üniversitemiz akademik personeli ve öğrencileri muaftır)

¹ Veri toplama Yöntemi olarak Araştırma içeriğinde Ses Kaydı, Görüntü Kaydı ve Telefon Kaydı alınması durumunda Onam Formuna bu durumun yazılması ve katılımcılara bu bilgilendirmenin yapılması gerekmektedir.

² Çalışmada kullanılacak Anket/Test/Ölçekler yaygın ve literatürde sık kullanılan bir ölçek ise izin almanıza gerek yoktur. Fakat bu durum sağlanmıyorsa Anket/Test/Ölçeklerin sahibinden izin alınması gerekmektedir. Anketlerde "Demografik Bilgiler" kısmı yada tüm Anket soruları araştırmacılar tarafından oluşturuldu ise Beyan ederek bildirilmelidir.